

İLK PEYGAMBERDEN SON PEYGAMBERE VEFA ÖRNEKLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah ALTUNCU
Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Giriş

Vefa kelimesi en geniş hâliyle yapılan iyilikleri unutmamak ve buna göre davranmak anlamlarına gelmektedir. Bu bağlamda vefa, bireyin ötekiyle ilişkisini sağlayan, toplumun dağılımını ve dejenerasyonunu engelleyen en önemli bağlardan birisidir.¹ Hatırda tutmak, unutmamak, verilen sözün gereklerini muhafaza etmek, vefayı davranışların belirleyicisi hâline getirmek ve en önemlisi bu davranışların tamamını belirli bir mecburiyetle değil, içten ve canı gönülden bir duyguyla gerçekleştirmek bireyler arasındaki ilişkinin gelişimine katkı sağladığı gibi erdemli bir toplumun oluşmasını da sağlar. Günümüzde toplumu bir kenara iterek bireyi merkeze alan, manevi değerleri ötekileştirerek maddi hazları öne çıkaran, kişisel arzu ve istekleri hayatın mihenk taşı hâline getiren yaklaşımlar, vefayı oluşturan bütün kavramların postmodern dönemde içinin boşaltılmasına, taşıdığı anlamları kaybetmesine ve toplum hayatından merhale merhale silinmesine neden olmaktadır. Hâlbuki insan belirli maddi ihtiyaç ve davranışlarının ötesinde yaratılıştan kaynaklanan fıtratının gereklerini tanımak, bilmek ve buna göre davranmak durumundadır. İşte

1 Mustafa Doğan Karacoşkun, "Sevgiyi Kökleştiren Haslet: Vefa", Diyanet Aylık Dergi, Haziran 2011, s. 5-6.

vefa, dünyevi kalıplar etrafında şekillenen bütün mekanik teorilerin ötesinde bireyin ve toplumun güveni, huzuru ve muhafazası için gerekli olan en önemli kavramlardan birisidir. İnsanın yaratılışı ve fitratı hakkında ilahi bilgiyi sunan, onun hem bu dünyadaki huzur ve mutluluğu hem de ebedi hayat-taki kurtuluşu için gerekli kuralları ortaya koyan Kur'an-ı Kerim, vefanın en güzel örneklerini “en güzel kıssalar” diye de ifade edilen peygamber kıssalarıyla sunmaktadır. İnsanlığı dosdoğru bir yola iletmeyi hedefleyen bu kıssalar, vefanın da birçok örneğini ve boyutunu ortaya koymaktadır.

1. Peygamberlerde Vefa Örnekleri

Vefa, pişman olabilmek, nedamet ve üzüntü duyabilmek demektir. Vefa sahibi olmayan kişi, yanlışını kabul etmez, doğruya yönelme gayreti içerisinde olmaz ve inatla bu hatalarının ardından sürüklenir. İnsanları diğer bütün yaratılanlardan ayırt eden en büyük özellik, kendi iradesi içerisinde tercihte bulunabilmesi ve hata yapabilecek durumda olabilmesidir. Nitekim Hz. Peygamber, bir hadis-i şerifinde “Eğer siz hiç günah işlemeseydiniz, Allahu Teâlâ sizi helak eder ve yerinize, günah işleyecek (fakat tövbeleri sebebiyle) mağfiret edeceği kimseler yaratırdı.”² buyurmaktadır. Hadisteki ifadeden anlaşılacağı gibi Peygamber Efendimiz, Yüce Allah'ın günahkâr olanların içten nedametlerini karşılıksız bırakmayacağını ve onları affetmeyi de sevdiğini müjdelemektedir. Samimi bir pişmanlık ise vefa sahibi olmanın göstergesidir. Bu açıdan bakıldığında ilk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem'in öyküsü oldukça dikkat çekicidir. Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de: “‘Ey Âdem! Sen ve eşin cennette oturun, istediğiniz yerinden rahatça yiyip için ve şu ağaca yaklaşmayın; yoksa zalimlerden olursunuz.’ dedik. Şeytan oradan onların ayağını kaydırda da buldukları yerden onları çıkardı. Biz de ‘Birbirinize düşman olmak üzere inin! Bir

2 Müslim, Tevbe, 9.

zamana kadar sizin için orada yerleşecek bir yer ve ihtiyaç maddeleri vardır' dedik. Bunun üzerine Âdem Rabbinden bazı kelimeler aldı (bunlarla tövbe etti); Rabbi de onun tövbesini kabul buyurdu. Şüphesiz O, tövbeleri kabul buyuran ve rahmeti sınırsız olandır."³ buyurmaktadır. Hz. Âdem'in yaratılmasından sonra ona secde emrini dinlemeyen İblis, itaatsizliğinin karşısında üzüntü duymamış; hayrı, yaratıcısından değil özünden bilerek Allah'ın kendisine verdiği nimetlerin vefasını göstermemiş ve Allah'a karşı isyanını sürdürmüştür.⁴ Fakat Hz. Âdem, hatasını kabullenmiş, acziyetinin farkına varmış ve "Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz!"⁵ diyerek pişmanlığını ifade etmiştir. İblis, Allah'ın nimetlerine karşı vefasızlığı nedeniyle isyanında ısrar ederek ebedi azaba yönelmiş; Hz. Âdem ise içine düştüğü mihnetli durumdan, Yüce Yaratıcı'ya olan vefası ve samimi yakarılarıyla kurtulmayı bilmiştir.

Vefa, hakkı ve doğruyu tavsiye etmektir. Hatasında ve isyanında ısrar edene dahi hakikati ifade etmekten vazgeçmemek, hep ümitvar olabilmek demektir. Kur'an-ı Kerim'deki kıssaların birçoğunda; ailelerini, yakınlarını ve yaşadıkları toplumu inkâr bataklığından kurtarmaya gayret eden, onları Yüce Allah'ın gazabından lütfuna ulaştırmaya çalışan peygamberlerin örnekleri bulunmaktadır. Vefa, bütün uyanlarına rağmen kendilerini dinlemeyen topluluklara artık Allah'ın azabı indiğinde dahi el uzatmaktan vazgeçmeyen peygamberlerin tavrıdır. Bu tavrın en güzel örneklerinden birisi Nûh Peygamber'in kıssasında anlatılmaktadır: "Nûh, 'Haydi gemiye binin! Yüzerken de dururken de Allah'ın adını anın. Şüphesiz ki Rabbim çok bağışlayan, pek esirgeyendir' dedi. Derken gemi onları, dağlar gibi dalgalar arasında götürmeye

3 Bakara, 2/35-37.

4 Arâf, 7/11-18.

5 Arâf, 7/23.

başladı. Nûh, uzak duran oğluna, ‘Haydi yavrum gel, sen de bizimle birlikte gemiye bin, kâfirlerle beraber olma!’ diye seslendi. Oğlu, ‘Beni sudan koruyacak bir dağa sığınacağım’ diye cevap verdi. Nûh dedi ki: ‘Bugün Allah’ın hükmünden ancak O’nun esirgedikleri kurtulacaktır’ derken aralarına dalga giriverdi, böylece o da boğulanlardan oldu.”⁶

Vefa güvenmektir. Karşılaşılan bütün üzüntü, keder ve sıkıntıya sabretmek, bunların birer imtihan olduğunu unutmamak demektir. Derdi verenin Yüce Allah olduğunu bilerek ona sığınmak ve yalnız ondan yardım istemektir. Maddi durumu oldukça iyi, ailesi geniş ve sağlığı yerinde olan Hz. Eyyüb’un yaşadığı büyük imtihanlardan sonra Kur’an-ı Kerim’de de yer alan şu güzel duası o büyük peygamberin Rabbine karşı vefasını göstermektedir: “Eyyüb’u da an! Hani Rabbine, ‘Başıma bu dert geldi. Ama sen merhametlilerin en üstünüsün.’ diye niyaz etmişti.”⁷ Yine Yüce Allah tarafından “ahde vefa örneği”⁸ olarak nitelendirilen Hz. İbrahim’in Kur’an-ı Kerim’de yer alan birçok öyküsü de onun vefa konusunda nasıl hassas bir tutum içerisinde davrandığını ortaya koymaktadır. Hz. İbrahim ateşe atıldığı vakit Cebrâil (a.s.) kendisine yardım etmek istemiş fakat o bunu reddederek, “Rabbimin benim hâlimi bilmesi, istemek yerine bana yeter.” demiştir.⁹ Bunun üzerine Yüce Allah, “Ey Ateş, İbrahim için serin ve zararsız ol!”¹⁰ diyerek İbrahim Peygamber’i muhafaza etmiştir.

6 Hûd, 11/41-43.

7 Enbiyâ, 21/83.

8 Necm, 53/37.

9 Muhammed Ali es-Sâbüni, Safvetü’l-Tefâsir, Dâru’l-Kalem, Beyrut, ts., II, 268; Muhammed b. Cerîr b. Yezîd b. Kesîr b. Gâlib et-Taberî, Câmiu’l-Beyân fî Te’vîli’l-Kur’ân, Müessesetü’r-Risâle, yy, 2000, XVIII, 464; Şihâbu’d-dîn Mahmud b. Abdullah el-Hüseynî el-Âlûsî, Rûhu’l-Me’ânî fî Tefsîri’l-Kur’ânî’l-‘Azîm ve’s-Seb’i’l-Mesânî, Dâru’l-Kutubi’l-İlmiyye, Beyrut, 1995, IX, 65.

10 Enbiyâ, 21/69.

Vefa hürmettir, saygıdır, gönül incitmemektir. Doğru olandan vazgeçmemek ama hakikati en güzel şekliyle ifade etmektir. Yüce Allah'a şirk koşan ve putlara tapan babasının "Ey İbrahim! Sen benim tanrılarından yüz mü çeviriyorsun? Eğer vazgeçmezsen, and olsun seni taşlatırım. Uzun bir süre gözüme görünme!"¹¹ şeklindeki cevap verecek olmasına rağmen onu doğru yola ulaştırmak için art arda "Babacığım..." ifadesiyle uyanlarda bulunması¹² ve babasına hürmetten taviz vermemesi her zaman dikkat etmemiz gereken güzel bir vefa örneği değil midir? Hz. İbrahim, sadece Yüce Allah'ın emir ve yasaklarını O'nun rızası için anlatarak Rabbinin karşı vefa göstermekle kalmamış, aynı zamanda kendisini dünyaya getiren, büyüten ve yetiştiren babasına Hakk'ı inkâr ediyor olmasına rağmen en güzel ifadelerle hitapta bulunarak vefa göstermekten de geri durmamıştır.

Vefa korkmaktır, endişe etmektir, korumaya çalışmaktır. Vefa sahibi olmayan başkasının kederini anlayamaz, onun derdiyle dertlenemez, sıkıntısını gidermeye çalışmaz. Vefa yüreğinde sevgi taşıyanların hasletidir, taşlaşmış kalplerin değil. Kendisine İshak Peygamber'in doğum müjdesini getiren meleklerin "Korkma! Biz Lût kavmine gönderildik!" cevabını alan Hz. İbrahim, yumuşak tabiatlı, ince düşünceli ve Allah'a yönelen bir kimse olarak karşılaşmış olduğu bir mucize ve ilahi bir lütfâ rağmen yine bir peygamber olan Hz. Lût için endişe etmiş ve Lût kavminin karşılaşacağı azaptan, onun da zarar göreceğini düşünerek meleklerle tartışmıştır. Ancak meleklerin "İbrahim, bundan vazgeç; çünkü Rabbin emri gelmiştir. Onlara geri çevrilmez bir azap mutlaka gelecektir." cevabından ve Lût Peygamber'in korunacağından emin olduktan sonra ısrarını sona erdirmiştir.¹³

11 Meryem, 19/46.

12 Meryem, 19/42-45.

13 Hûd, 11/70-76.

Vefa teslimiyettir, güven duymaktır, zarar gelmeyeceğinden, bir kötülüğün dokunmayacağından emin olabilmektir. İsmail Peygamber'in Kur'an-ı Kerim'de zikrolunan öyküsü, bu duruma en güzel örneklerinden birisidir. Hz. İbrahim'in gördüğü rüyanın ardından Hz. İsmail, "Babacığım! Sana buyurulanı yap; inşaallah beni sabredenlerden biri olarak bulacaksın."¹⁴ diyerek Yüce Allah'ın emirlerine karşı tam bir teslimiyet içerisinde olduğunu ifade etmiş, O'ndan gelene razı olduğunu belirtmiş ve bu ağır imtihanda Allah'a güvenmiştir.

Vefa yapılan iyilikleri unutmamak ve davranışları buna göre belirleyebilmektir. Yalnız iken yoldaş olanı, güçsüz iken koruyanı, zayıf iken destek çıkarını artık kendisine ihtiyaç duyulmadığında da hatırda tutmak ve aynı saygı ve hürmeti sürdürebilmektir. Sıkıntı anlarında uzatılan ellerin ve sunulan imkânların değerini bilebilmektir. Bu bağlamda Kur'an-ı Kerim'de geçen Yûsuf kıssası oldukça ibretliktir. Yaküb Peygamberin göstermiş olduğu sevgi nedeniyle Hz. Yûsuf'u kıskanan kardeşleri onu kör bir kuyuya atmış ve babalarına, bir kurdun, kardeşlerini yediğini söylemişlerdir. Bu yalana inanmayan Hz. Yaküb ise Yüce Allah'a sığınmış ve sabretmeyi tercih etmiştir. Kendisini kuyuda bulan bir kervan ise Hz. Yûsuf'u Mısırlı bir kişiye satmış, Mısırlı adam ise henüz ufak bir çocuk olan Hz. Yûsuf'u yanına alarak evine getirmiş ve eşine "Ona değer ver ve güzel bak! Umulur ki bize faydası olur veya onu evlât ediniriz" demiştir. Aradan yıllar geçip Hz. Yûsuf genç ve güzel bir delikanlı olduğunda Mısırlı adamın karısı ona karşı kötü bir niyet beslemiş, Hz. Yûsuf ise "Hâşâ, Allah'a sığınırım! Zira kocan, benim velinimetimdir, bana iyilik edip evini açtı."¹⁵ demiştir.

Vefa, hata ve kötülükleri unutabilmek, sıkıntı anında merhamet gösterebilmektir. Yukarıdaki kıssanın devamında Hz. Yûsuf'a

14 Sâffât, 37/102.

15 Yûsuf, 12/21-23.

ait başka öyküler de anlatılmaktadır. Bu öyküde Hz. Yüsuf, Mısır maliyesinin başına geçmiş, kıtlık döneminde Mısır'a gelen kardeşlerini, kendisini kuyuya atmalarına rağmen eli boş göndermemiş ve onlara destek olmuştur. Hz. Yüsuf, ilk başta kardeşi Bünyamin'i yanında tutmuş ve kendisini tanımayan kardeşlerine "Bugün yaptıklarınız yüzünüze vurulmayacak, Allah sizi affetsin! O, merhametlilerin en merhametlisidir."¹⁶ diyerek onları bağışlamış, anne ve babasının da Mısır'a gelmesini sağlamıştır. Dolayısıyla Hz. Yaküb'un evinde kendisini fazlalık olarak gören kardeşlerine, güven içerisinde Mısır'ın kapılarını açmış, kendisini öldürmeyi, sonrasında ise bundan vazgeçerek bir kuyuya atmayı reva gören kardeşlerine yardım etmekten geri durmamıştır.

Belli temalar etrafında sunmaya çalıştığımız peygamberlerin hayatlarına dair vefa örneklerini çoğaltmak mümkündür. Genel olarak baktığımızda vefa kavramının Kur'an-ı Kerim'de yer alan peygamber kıssalarında iki ana bağlam içerisinde vurgulandığı görülmektedir. Bunlardan ilki bir kul olarak Rabbin emir ve yasaklarına riayet edip söz ve fiillerle yaratıcıya gösterilen vefa, ikincisi ise bir peygamber, uyarıcı ve birey olarak yaşadıkları çevreye ve ailelerine karşı göstermiş oldukları vefa.

Kur'an-ı Kerim bize bir taraftan hem Allah'a hem de onun kullarına karşı nasıl vefalı olmamız gerektiğini öğretirken diğer taraftan da vefasızlık örneklerini göstererek bu tehlikeli alana girmememiz için bizi uyarmaktadır. Zira vefasızlığın ne olduğunu tam olarak kavrayamadığımızda, vefa hasletinin önemini anlamamız da güçleşecektir. Peygamberlere ait Kur'an kıssalarında vefasızlığın izlerini, kendi içlerinden çıkan, o toplumda büyümüş, güzel amelleri ve erdemli davranışlarıyla halkının gönülünü kazanmış sonrasında ise kendisine peygamberlik verilen Allah'ın seçkin kullarına karşı, kavimlerinin göstermiş olduğu

16 Yüsuf, 12/92.

reaksiyonu bulmak mümkündür. Salih Peygamber'in iyiliklerine sırt çeviren Semud kavmi, Hz. İsa'nın bütün mucizelerine şahit olmasına rağmen birkaç altın para karşılığında onu ihbar eden Yahuda, vefasızlığın bazı örnekleridir. Yine Kur'an'da en ibretlik vefasızlığı, Mûsa aleyhisselamın kavmi ile yaşadığı gerilimler arasında bulmak mümkündür. Mısır'da işkencenin her türlüüne muhatap olan ve erkek çocukları dahi öldürülen İsrailoğulları, Hz. Mûsa tarafından buradan çıkartılmış olmasına, Yüce Allah'ın yardımına ve birçok mucizeye şahit olmalarına rağmen, Peygamber'in Sina'da vahyi almak için Tûr Dağı'na çıkmasından sonra altın bir buzağı yaparak ona tapmaya başlamıştır. Allah'ın kendilerini "akıllanıp şükretmeleri" için affetmesine rağmen yine isyan etmişler, Allah'ı açıkça görmedikçe ona iman etmeyeceklerini söylemişler¹⁷ ve sonunda Yüce Allah'ın ve peygamberinin emirlerini hiçe sayarak "Ey Musa! Onlar orada buldukları sürece biz oraya asla girmeyeceğiz. Sen ve Rabbin gidin savaşın; biz burada oturacağız!"¹⁸ şeklinde cevap vermişlerdir. Hasılı Kur'an-ı Kerim'de, peygamberlerin kavimlerine yönelik bütün gayretlerine rağmen onlara vefadan yoksun bir şekilde davranmalarını "Ne zaman bir peygamber onlara nefislerinin hoşlanmadığı bir şey getirdiyse, bir kısmına yalancı dediler, bir kısmını da öldürdüler."¹⁹ ayetiyle de ifade edilmiştir.

2. Peygamber Efendimizde Vefa Örnekleri

Peygamber Efendimiz, Allah'a karşı vefalıydı. Vefayı emreden ve nankörlüğü reddeden Yüce Allah'ın âlemlere rahmet olarak gönderdiği Peygamber Efendimizin hayatı da Allah'ın emirlerine, ailesine, dostlarına, çevresine ve kendisini kollayıp gözetmiş bulunanlara vefa örnekleri ile doludur. Daha İslam'ın ilk

17 Bakara, 2/49-55.

18 Mâide, 5/24.

19 Mâide, 5/70.

dönemlerinde Hz. Peygamber'in tebliğinden rahatsız olan Mekke'nin ileri gelenleri, Peygamber Efendimizi amcası Ebu Tâlib'e şikâyet etmişler ve çeşitli vaatler ve tehditlerle onu Yüce Allah'ın emir ve yasaklarını ilan etmekten alıkoymaya çalışmışlardır. Amcası Ebu Tâlib'i saygıyla dinleyen Peygamber Efendimizin vermiş olduğu cevap oldukça manidardır. *"Amcacığım! Güneşi sağ elime, ayı da sol elime verseler ben yine bu dinden ve bu dini anlatmaktan vazgeçmeyeceğim. Allah, ya bu dini hâkim kılar ya da ben bu uğurda can veririm."*²⁰ Bu cümleleriyle Peygamber Efendimiz, kendisine sunulan her türlü imkânı, gücü, yetkiyi, Allah'a ve emirlerine karşı saygısı ve âlemleri yoktan var eden yaratıcısına karşı vefası sebebiyle reddetmiş, müşriklerin tehditlerine boyun eğmemiştir. Peygamber Efendimizin Allah'a karşı ahdinde ve iman boyutunda gösterdiği bu vefa örneği ibadetler konusunda da karşımıza çıkmaktadır. Hz. Aişe validemiz, Allah tarafından bağışlanmış bir kul olmasına rağmen niye yorulana kadar ibadet ettiğini sorduğunda, yaratılmışların en şerefli Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed, *"Ben şükreden bir kul olmayayım mı?"* şeklinde cevap vererek Rabbine karşı vefasını ortaya koymuştur.²¹

Peygamber Efendimiz, ailesine karşı vefalıydı. Henüz ufak bir çocukken annesi Hz. Âmine'yi kaybeden Hz. Muhammed, aradan yıllar geçtikten sonra bile onu unutmamış ve Hudeybiye Umresi'ne giderken Ebva'ya uğrayarak annesinin kabrini ziyaret etmiş ve gözyaşları içerisinde kabrin üzerini düzeltmiştir. Niçin ağladığını soran ashabına ise annesinin kendisine göstermiş olduğu şefkat ve merhameti hatırladığını ve bu sebeple ağladığını

20 Abdülmelik b. Hişâm b. Eyyüb el-Ensâri, es-Sîretü'n-Nebeviyye, Mektebetu ve Matbaatu Mustafa el-Bâbî, Mısır, 1955, I, 266; İsmail b. Ömer b. Kesir ed-Dimeşkî, es-Sîretü'n-Nebeviyye, Dâru'l-Ma'rife, Beyrut, 1976, I, 463-464.

21 Buhari, Teheccüt, 6.

belirtmiştir.²² Yine Hz. Âmine'nin vefatından sonra onu kucağına alıp, dedesi Abdulmuttalib'e getiren ve sonrasında da onunla ilgilenen Ümmü Eymen için, "Annemden sonra ikinci annem."²³ diyerek ona olan hürmetini ve vefasını göstermiştir. Peygamber Efendimiz eşlerine karşı da vefalıydı. İlk eşi Hz. Hatice'yi hayırla yâd eden Peygamber Efendimiz, yıllar önce vefat eden bir kadını hâlen niye andığını soran Hz. Aişe'ye, kimsenin kendisine inanmadığı sırada Hz. Hatice'nin inandığını, kimsenin kendisine bir şey vermediği dönemde onun bütün malı ve mülkünün idaresini kendisine bıraktığını ve çocuklarının annesi olduğunu bu sebeple ömrü boyunca hep hayırla yâd etmeye devam edeceğini belirtmiştir.²⁴ Yine Peygamber Efendimiz, kendisini himaye eden ve müşriklere karşı koruyan amcası Ebû Tâlib'in vefat haberini alınca oldukça üzülmüş ve yıkanarak defnedilmesini istemiştir.²⁵

Peygamber Efendimiz sadece ailesine ve yakın çevresine değil diğer insanlara karşı da vefalıydı. Hüzün yılının ardından Peygamber Efendimiz Mekke'de artan baskılar nedeniyle bunaltınca Taif'e gitmiş ve buradaki insanları İslam'a davet etmiştir. Taifliler bu daveti reddettikleri gibi Peygamber Efendimizle alay etmişler, taşlamışlar ve onu yalancılıkla suçlamışlardır. Hatta Peygamberimiz o gün Taif'te yaşananların kendisine Uhud'da yaşananlardan daha ağır geldiğini söylemiştir. Yaşanan olaylardan sonra bir bahçeye sığınmak zorunda kalan Peygamber Efendimiz'e Cebrâil (a.s.) gelmiş ve dilerse Taif şehrini içindeki insanlarla birlikte helak edebileceğini söylemiştir. Rahmet Peygamberi bütün yaşananlara rağmen bunu kabul etmemiş ve belki

22 Muhammed b. Sa'd b. Muni' Ebû Abdullah ez-Zühri, Tabkâtü'l-Kübrâ, Dâru Sâdır, Beyrut, 1968, I, 116-117.

23 Ahmed b. Ali b. Muhammed b. Hacer el-Askalâni, el-İsâbe fi Temyîzi's-Sahâbe, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 1995, VIII, 359.

24 Ahmed b. Hanbel, Müsned, Müessesetu Kurtuba, Kahire, ts. I-VI, VI, 117.

25 Nesâi, Cenâiz, 84.

aralarından bir iman eden çıkar diyerek merhametini ortaya koymuştur.²⁶ Bu sırada aslen Ninova şehrinden olan Addâs, Peygamber Efendimize bir tabak üzüm sunmuş ve onunla konuşmaya başlamıştır. Üzüntülü bir hâlde iken sıkıntısını gören Addâs'ı ise “kardeşim Yûnus Peygamber’in memleketindensin” diyerek taltif etmiş ve yapılan iyiliğe vefa göstermiştir. Hz. Peygamber’in tavırlarından etkilenen Addâs ise Müslüman olmuştur.²⁷ Taif dönüşü Mekke’ye girmekte zorlanan Peygamber Efendimiz kendisini himaye edebilecek bir kişi aramış fakat müracaat ettiği çoğu kişiden olumsuz cevap almıştır. Sonunda bu teklifi kabul eden Nevfel kabilesinin reisi Mut'im b. Adî, Peygamber Efendimizin Mekke’ye girebilmesini sağlamıştır. Yapılan bu iyiliği unutmayan Hz. Peygamber, Bedir Savaşı'ndan sonra Mekkeli esirlerin durumunu görüşmek üzere yanına gelen Cübeyr b. Mut'im'e “*Eğer baban Mut'im hayatta olsaydı ve benden Kureyş esirlerini isteseydi hiç fidye almadan onların tamamını serbest bırakırdım.*”²⁸ demiştir. Yine Akabe Biatları sırasında Mâlik b. Teyyihan, Hz. Peygamber'e Allah'ın kendisine belli bir güç verdiği takdirde kavmine dönüp dönmeyeceğini sormuş, Peygamber Efendimiz de “*Bilakis, sizin kanınız benim kanımdır. Sizin affınız benim affımdır. Ben sizdenim, siz de bendensiniz. Savaştığınızla savaşır, barıştığınızla barışırm.*”²⁹ şeklinde cevap vermiş ve Mekke'nin fethinden sonra dahi hem Medinelilere hem de ahbine vefa göstermiştir. Bütün bu örneklerin yanı sıra Peygamber Efendimizin ilk iman edenlere, Bedir'de savaşan Müslümanlara, tevhid mücadelesi sırasında inananlara yardım edenlere ve bütün ashabına hayatı boyunca hep vefalı davrandığı, onların haklarını gözettiği ve hatıralarını hep hatırında tuttuğu bilinmektedir.

26 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 7.

27 İbn Hişâm, es-Sîretü'n-nebeviyye, I, 421.

28 Buhârî, Humus, 16.

29 İbn Hişâm, es-Sîretü'n-nebeviyye, I, 442.

Sonuç

Gerek Kur'an-ı Kerim'de yer alan kıssalar gerekse Peygamber Efendimizin bütün hayatında ortaya koyduğu tavır ve davranışlar, iman etmiş olan bir kişinin nasıl bir hayat yaşaması gerektiğini en güzel şekilde belirten örneklerdir. Hz. Âdem'den Hz. Muhammed'e kadar gelen bütün peygamberlerin tavır ve davranışları arasında dikkat çeken unsurlardan birisi de vefa sahibi olmalarıdır. Yüce Allah'ın, son kitabında anlatılan bu kıssalar, bütün inananlara bir rehber olmanın yanı sıra örnek bir mümin ve Müslüman'ın vefalı davranması gerektiğine de vurgu yapmaktadır. Kur'an kıssalarını vefa açısından ele aldığımızda, açık bir şekilde görülmektedir ki Yüce Allah vefalı olanları hem bu dünyada hem de ahirette ödüllendirmiş, önlere bir seçenek bulunmasına rağmen bilerek ve isteyerek vefasızlığı seçmiş olan kişilere karşı ise rahmet kapılarını kapatarak onları çetin bir azabın beklediğini belirtmiştir. Sonuç olarak söz, tavır, fiil ve davranışlar bir Müslüman'ın karakterini, değerini ve onurunu ortaya koyacak seviyede olmalıdır. Günümüzde duyduğumuz, yaşadığımız, karşılaştığımız olaylar ne olursa olsun hayatımızı peygamber ahlakıyla süslemeli ve vefa konusunda taviz vermeden o kutlu elçilerin izinden gitmeye gayret göstermeliyiz.